

PRZEMYSŁ METALOWY
CZASOPISMO TYGODNIOWE
POLSKIEGO ZWIĄZKU
PRZEMYSŁOWCÓW METALOWYCH

Rok 11

№ 7.

Warszawa, dn. 13 lutego 1932 r.

Ogóln. zbioru № 514.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych—Wiceprezes Rady Związku inż. S. J. Okolski.
Redaktor odpowiedzialny inż. Maurycy Chorzewski.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Warszawa, Krak. Przedmieście 5 m. 7, tel. 714-26. Adres telegr.: „Metalowcy — Warszawa“.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł 5 kwartalnie. Numer pojedynczy gr. 50.

Członkowie Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych otrzymują „PRZEMYSŁ METALOWY“ bezpłatnie.

TREŚĆ NUMERU: *Z Rady Towaroznawczej. — Uczczenie zasług prof. S. J. Okolskiego. — Stan przemysłu metalowego przetwórczego w Polsce w roku 1931. — Stan przemysłu metalowego w okręgu Izby P.-H. w Lublinie. — Wywóz za rok 1931 wyrobów przemysłu metalowego przetwórczego, korzystających ze zwrotu cła. — Projekt ustawy o wolnych obszarach celnych. — Wiadomości bieżące. — Wiadomości z zagranicy. — Bilans Wystawy Kolonjalnej w Paryżu. — Kronika. — Ceny. — Patenty.*

Z RADY TOWAROZNAWCZEJ.

W d. 9 b. m. odbyło się w Departamencie Celnym Ministerstwa Skarbu pod przewodnictwem naczelnika Wydziału Taryfowego inż. W. Danielewicza posiedzenie Rady Towaroznawczej, na którym zdecydowano następujące sprawy taryfikacyjne, dotyczące przemysłu metalowego.

1) Błotniki samochodowe, wykonane z blachy żelaznej surowej lub lakierowanej, należy cłić według pozycji 173 punkt 17 taryfy celnej, jako części metalowe samochodów.

2) Kolby lutownicze (lutówki), w których część pracująca wykonana jest z miedzi,—poz. 149 p. 7 taryfy celnej, jako wyroby z miedzi z dodatkiem innych pospolitych materiałów.

3) Przy cleniu samochodów Forda przywożonych bez zderzaków, nie należy do wagi netto samochodu dodawać wagi zderzaków w celu określenia podług stawki jakiej litery poz. 173 p. 8 należy cłić samochód ze względu na to, że zderzaki nie stanowią integralnej i nieodzownej części samochodu.

4) palniki do lamp i latarni gazowych, wykonane w przeważnej części ze stopów miedzi, podlegają cłu według poz. 149 p. 5, natomiast palniki do kuchen cłią się według materiału, z którego są wykonane.

5) Igły do gramofonów, wykonane z metali nieszlachetnych i pozłacane, również igły drewniane — poz. 172 p. 4, jako części instrumentów muzycznych, osobno niewymienione.

6) Wóz—cysterna, przeznaczony do wywożenia gęstych płynów np. fekalji, składający się z cysterny z blachy żelaznej, zaopatrzonej w przyrząd do napełniania za pomocą wytwarzanej próżni, oraz z resorowego podwozia, należy cłić: podwozie, jako platformę według poz. 173 p. 2 lit. c, zaś cysternę według poz. 152 p. 1.

7) Maszyna do przesiewania mąki, używana w piekarniach, zaopatrzona w sito cylindryczne obite siatką drucianą i bijaki, nagięte w formie ślimaka i rozbija-

jące skawaloną mąkę, należy cłić według poz. 167 p. 1, jako maszynę osobno w taryfie celnej niewymienioną.

8) Filtry, składające się z zamkniętego cylindrycznego naczynia, sporządzonego z porowatej masy gliniano-okrzemkowej i zaopatrzone w mosiężną oprawkę, za pomocą której naczynie łączy się ze zbiornikiem wodnym lub przewodem wodociągowym, należy cłić według poz. 167 p. 33, jako aparaty do domowego użytku.

UCZCZENIE ZASŁUG PROF. S. J. OKOLSKIEGO.

„Wiadomości Przemysłu Chemicznego“, organ Związku Przemysłu Chemicznego Rzeczypospolitej Polskiej, zamieściły w № 3 z d. 1 lutego r. b. następującą wiadomość.

„Dn. 19 stycznia r. b. odbyło się posiedzenie Komisji Handlu Zagranicznego Warszawskiej Izby Przemysłowo-Handlowej. Zebranie nosiło specjalnie uroczysty charakter, gdyż w związku z ostatecznym zakończeniem prac międzyizbowych nad projektem nowej taryfy celnej, uczczono zasługi p. prof. Stanisława Jana Okolskiego, przewodniczącego Celnego Komisji Międzyizbowej, wiceprezesa Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych. Celem upamiętnienia tych prac, Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie ofiarowała p. Okolskiemu piękną rzeźbę.

Z naszej strony pozwalamy sobie złożyć najszczerze życzenia dalszej owocnej pracy p. prof. Okolskiemu, którego zasługi w zakresie polskiej polityki celnej sięgają jeszcze znacznie głębiej, niż prace nad budową nowej taryfy celnej, p. Okolski był bowiem w okresie lat 1919—1927 prezesem Komitetu Celnego przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu, zaś od r. 1925 jest prezesem Centralnej Komisji Przywozowej. Przez cały czas swej działalności p. prof. Okolski wykazywał prawdziwe zrozumienie potrzeb i dążeń przemysłu chemicznego“.

Pan prof. inż. S. J. Okolski jest wydawcą — w imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych — „Przemysłu Metalowego“, którego Redakcja przyłącza się całym sercem do życzeń, złożonych Mu w powyższym oświadczeniu.

STAN PRZEMYSŁU METALOWEGO PRZETWÓRCZEGO W POLSCE W ROKU 1931.

Na kwestionariusz o stanie przemysłu metalowego przetwórczego w roku 1931, przysłany przez Wydział Przemysłowy Warszawskiego Urzędu Wojewódzkiego do Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, Związek odpowiedział jak następuje:

1) Czy sprawa zaopatrzenia w surowce oraz środki produkcji nie była połączona z przeszkodami i jakimi mianowicie?

Surowce jak: żelazo, surówka odlewnicza, łom żeliwny, stal, metale oraz środki opałowe jak węgiel i koks, oraz inne środki produkcji, a mianowicie: maszyny, narzędzia, pasy, smary, grafit i t. p. artykuły techniczne były w r. 1931 do dyspozycji w ilości dostatecznej, a nawet w nadmiarze, i zaopatrywanie produkcji w potrzebne surowce i inne materiały na przeszkody nie natrafiało.

Ceny niektórych surowców zostały utrzymane w ciągu roku sprawozdawczego na poziomie niezmiennym i wynosiły za tonnę franco wagon stacja załadowania lub stacja pograniczna: żelaza zł 357,—, koksu karwińskiego — zł 67,—, węgla górnośląskiego (kostka) — zł 42,—.

Inne ceny uległy obniżce jak wskazuje poniższe zestawienie (ceny w złotych za 1 tonnę franco wagon załadowania):

	styczeń 1931 r.	grudzień 1931 r.
surówka odlewnicza № 0	220,—	208,—
" " " 1	215,—	203,—
" " " 2	210,—	198,—
koks górnośląski	50,80	47,40
węgiel górnośląski gruby.	40,50	40,—
" dąbrowski	38,10	38,—
" " " kostka.	39,60	39,—
łom żeliwny	155,—	120,—

2) Czy zbyt produkcji odbywał się przeważnie na rynku eksportowym, czy też wewnętrznym; w tym ostatnim wypadku jak się przedstawiał rynek krajowy pod względem pojemności, wypłacalności, konkurencji, środków komunikacji?

Przemysł metalowy przetwórczy pracował w roku 1931, jak i dotąd, w zdecydowanie przeważającej mierze, a nawet prawie wyłącznie na zaspokojenie potrzeb rynku wewnętrznego.

Pojemność tego ostatniego w roku sprawozdawczym, w dalszym przebiegu depresji gospodarczej, trwającej od stycznia 1929 r., uległa dalszemu ograniczeniu. Osłabienie stanu zatrudnienia w przemyśle metalowym w związku z kurczeniem się rynku charakteryzuje spadek o 24% ilości robotniko-godzin, przepracowanych w roku 1931 w 127 znacznie większych wytwórniach w porównaniu z ilością tychże godzin w r. 1930. W stosunku do liczby robotniko-godzin ze stycznia r. 1929 (początek kryzysu), przyjętej za 100%, średni stan zatrudnienia w przemyśle metalowym w okresie 12 miesięcy r. 1931 wyrażał się przeciętną cyfrą 55% (taką cyfrą w roku 1930 wynosiła 73%). Pogorszenie stanu zatrudnienia w niektórych z poszczególnych działów produkcji metalowej przybrało rozmiary daleko znaczniejsze niż wyżej podane, dochodzące bowiem, jak np. w dziale maszyn rolni-

czych, do 15% stanu z roku 1929. Niektóre z fabryk tego działu zawiesiły swoją produkcję zupełnie, inne ograniczyły ją do minimum (15% normalnej liczby robotników i skrócenie godzin i dni pracy). Spożycie żelaza w kraju na głowę ludności z 20 kilogramów w r. 1930 spadło w r. 1931 do 18 kilogramów (szacunkowo).

Wypłacalność klienteli, jak w hurcie tak i w detalu, w związku z trwającą ciasnotą na rynku pieniężnym i zastojem w handlu, była w dalszym ciągu słaba i jako taka dawała się odczuwać bardzo dotkliwie przemysłowi. Trudności na tem tle spowodowały oddanie się licznych placówek przemysłowych i handlowych pod nadzór sądowy, skutkiem czego znaczne sumy należności uległy zamrożeniu i wyeliminowaniu z krótkoterminowego obrotu, potęgując ciasnotę na rynku pieniężnym i nowe trudności w finansowaniu przedsiębiorstw.

Konkurencja wewnętrzna wobec ograniczonego popytu wzmogła się i przybrała formy ostrzejsze niż dotąd, doprowadzając do tego, że przy współzawodnictwie o dostawy zachodzić zaczęły wypadki obniżania cen do poziomu poniżej kosztu materiału. Temu niezdrowemu i zgubnemu zjawisku starano się przeciwdziałać na drodze tworzenia w poszczególnych działach produkcji metalowej karteli i porozumień, regulujących ceny rynkowe i normujących rozmiary produkcji.

3) Sprawa eksportu wyrobów oraz trudności, z jakimi eksport był połączony; w jakiej mierze korzystano z premij eksportowych, oraz co mogłoby eksport rozwinąć i spotęgować.

Dane statystyczne za r. 1931, gromadzone przez Polski Związek Przemysłowców Metalowych, dopiero napływają i sprawa eksportu może być oświetlona w chwili obecnej tylko na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz innych źródeł, obejmujących okres tylko pierwszych 11 miesięcy roku sprawozdawczego. Liczby dotyczące całego roku będą dostarczone dodatkowo w końcu stycznia po ukazaniu się grudniowego miesięcznika Głównego Urzędu Statystycznego o handlu zagranicznym.

W okresie od stycznia do listopada r. 1931 wywóz wyrobów metalowych (grupy XV do XXII) kształtował się jak następujące:

	kwintali	tys. zł
1) Półfabrykaty hutnicze.	1 363 340	74 114
2) Wyroby hutn. (żelazo, handl., szyny, belki, blacha i t. p.)	3 361 711	105 387
3) Wyroby z metali, oprócz osobno wymienionych.	801 677	52 405
4) Metale szlachetne	4	273
5) Maszyny i aparaty.	70 022	19 520
6) Przyrządy i mat. elektrotech.	2 805	1 462
7) Wyroby zegarmistrzowskie.	5	102
8) Instrumenty muzyczne.	220	291
9) Broń i amunicja	100	138
10) Środki komunikacji.	6 761	2 891
Ogółem	5 606 645	256 583

Liczby powyższe obejmują wywóz wszelkich wyrobów z działu metalowego i zawierają w sobie wywóz wyrobów metalowych, korzystających ze zwro-

tu cła. Wywóz wyrobów tej ostatniej kategorii, według danych Związku Eksportowego Przemysłu Metalowego Przetwórczego, wyniósł w ciągu 11 miesięcy 1931 roku 119012 kwintali o wartości zł 18707241, przyczem otrzymano kwitów wywozowych na zwrot cła na sumę zł 1539728,12. Odnośne cyfry za identyczny okres czasu w r. 1930 wynosiły: 109414 kwintali wartości zł 13974504; kwitów wywozowych na sumę zł 1318222,62. Należy dodać, że ta ostatnia statystyka nie jest pełna, bowiem wydawanie zaświadczeń i rejestrację wywozu w zakresie wyrobów hutniczych; a częściowo i innych, prowadzi jeszcze i druga upoważniona do tego organizacja, a mianowicie Związek Polskich Hut Żelaznych.

Podług zaświadczeń wywozowych, wydanych przez wspomniany Związek Eksportowy, wywóz poszczególnych wyrobów metalowych, podlegających zwrotowi cła, wyraził się w cyfrach za 11 miesięcy r. 1931 jak następuje:

T a b l i c a II

	kilogramów	złotych
1) Odlewy żeliwne	2 969 368	2 052 332
2) Maszyny i narzędzia rolnicze	1 860 725	1 835 244
3) Blacha pokryta cynkiem	1 085 199	658 304
4) Wyroby blaszane	5 078	6 707
5) Naczynia blaszane emaljow.	1 394 786	2 618 492
6) Drut żelazny	674 640	323 560
7) Gwoździe	330	200
8) Wyroby żelazne i stalowe	424 748	244 351
9) Butle stalowe	55 484	64 103
10) Części parowozów	98 492	363 041
11) Hacele	1 221	2 383
12) Rury faliste	33 650	183 645
13) Tendry	343 200	542 260
14) Parowozy	2 315 733	7 942 400
15) Maszyny włókiennicze	638 615	1 870 219
	11 901 269	18 707 241

Udział wyrobów przemysłu hutniczego i metalowo-przetwórczego (w czym także wyrobów podlegających zwrotowi cła) w wywozie ogólnym z Polski wyraził się po upływie 11 miesięcy roku 1931 w następujących liczbach:

T a b l i c a III

	kwintali	w %/0/0	tys. zł	w %/0/0
a) Wywóz ogólny	172 075 333	100	1 760 914	100
b) wyr. hutniczych (tabl. I-pp. 1 i 2)	4 725 051	2,75	179 501	10,20
c) Wywóz wyr. metalowych przemysłu przetwórczego (tabl. I-pp. 3—10)	881 594	0,51	77 082	4,38
d) Udział wyr. metalowych korzystających ze zwrotu cła p/g danych Zw. Eksp. Przem. Met. Przetw. (tabl. II) w wywozie ogólnym wyr. met. przem. i przetw. (tabl. III p. c.)	11 901	0,07	18 707	1,06

Jak widzimy wywóz wyrobów metalowych przemysłu przetwórczego w stosunku do ogólnego wywozu jest minimalny. Jego część, korzystająca z premii wywozowej, wynosi około 13,7% pod względem ilości i około 24% wartości wywozu wyrobów metalowych (p. c. w tabl. III).

Kurczenie się rynku wewnętrznego pobudza przemysłowców wszelkich branż w sposób imperatywny

do szukania zbytu na rynkach zewnętrznych. Rynki sąsiednie są jednak wyeksploatowane i przeważnie mało dostępne z powodu wysokiego uprzemysłowienia ich krajów, zachodzi przeto potrzeba szukania rynków dalszych. Tu jednak działalność połączona jest z dużymi trudnościami organizacyjnymi i finansowymi. Akcja zorganizowana jest niezbędna, aby uniknąć zgubnej wzajemnej konkurencji eksporterów jednej i tej samej branży na rynku zagranicznym, wymaga to jednak kosztów. Sprawa finansowania eksportu napotyka trudności w trapiącym przemysł braku środków i w wysokiej stopie procentowej. Trzecią trudność stanowi wysoka cena surowców, które konkurent zagraniczny otrzymuje po cenach daleko niższych (do 50%), aniżeli wytwórca krajowy. Premja eksportowa w postaci zwrotu cła od surowców, zużytych na wyroby eksportowane, stanowi sprawiedliwe ułatwienie eksportu, wyrównywając w pewnej mierze upośledzenia eksportera krajowego względem jego konkurenta zagranicznego. W interesie też eksportu leży możliwe rozszerzenie zakresu działania tego środka spotęgowania eksportu, środka, obejmującego dotąd nieznaczoną ilość artykułów i stosowanego z ograniczeniem.

4) Czy ceny zagraniczne na rynku polskim współzawodniczą z cenami odpowiednich artykułów pochodzenia krajowego. Jakie środki mogłyby wpłynąć na zwiększenie zdolności konkurencyjnej polskiej wytwórczości eksportowej (np. branżowe organizacje sprzedaży, ochrona celna, specjalne ułatwienia taryfowe i t. p.)?

Konkurencja zagraniczna na rynku krajowym w długim szeregu wyrobów przemysłu metalowego odczuwa się bardzo dotkliwie. Na tanią produkcję zagraniczną wpływają: specjalizacja i masowość produkcji, techniczna przewaga nowoczesnych urządzeń i metod produkcji, tańsze surowce, zasobność w kapitale, amortyzowanie urządzeń licznych starych przedsiębiorstw, wreszcie niska stopa procentowa. Umożliwia to konkurencji zagranicznej nie tylko utrzymanie cen na niskim poziomie, lecz i ułatwia uprawianie polityki dumpingowej zarówno w zakresie cen, jak i pod względem warunków płatności, wychodzących daleko poza granice możliwości wytwórcy krajowego.

Zagrożenie z tego powodu egzystencji niektórych gałęzi produkcji krajowej, dotkniętych i bez tego ciężkim kryzysem gospodarczym, było jedną z przyczyn wydania w grudniu 1931 r. rozporządzeń Rady Ministrów w sprawie zakazu przywozu niektórych wyrobów („Dziennik Ustaw R. P.“ № 111 poz. 865 z roku 1931)¹⁾ i w sprawie częściowej zmiany taryfy celnej („Dziennik Ustaw R. P.“ № 111 poz. 869 z r. 1931)²⁾. Zarządzenia powyższe mogą zwiększyć stan zatrudnienia w przemyśle krajowym oraz przyczynić się do więcej pomyślnego kształtowania się kosztów własnych i cen wyrobów.

Zakazem przywozu objęte zostały: metale (aluminium, miedź, nikiel, kobalt), spiż, bronz i inne stopy metale, blachy paleniskowe, wyroby z miedzi, kłódki i zamki, drut miedziany i wyroby z niego, wyroby nożownicze, kosy i sierpy, łopaty i widły, na-

¹⁾ „Przemysł Metalowy“ № 2 z r. b.

²⁾ „Przemysł Metalowy“ № 5 z r. b.

rzędzia rzemieślnicze, maszyny osobno niewymienione, przyrządy i maszyny do podnoszenia ciężarów, pompy odśrodkowe, obrabiarki do metali, maszyny do szycia, armatura, maszyny elektryczne, akumulatory, przyrządy i aparaty elektrotechniczne, żarówki, materiały instalacyjne do sieci elektrycznych, aparaty radiowe, kołowce i ich części.

Zwyżki stawek celnych dotyczyły: ferrosilicium, przyrządów i maszyn do podnoszenia ciężarów, dźwignów hydraulicznych, krosien tkackich, niektórych maszyn włókienniczych, elektropomp głębinowych, aparatów radiowych i słuchawek, wreszcie kołowców.

Niedalekie już wprowadzenie w życie opracowywanej nowej taryfy celnej, przy uwzględnieniu wyżej przytoczonych okoliczności, obciążających niekorzystnie produkcję krajową i przy odpowiednim podniesieniu niewystarczającej dotychczasowej ochrony celnej, może dać przemysłowi skuteczną ochronę przed niepożądanym i zbędnym importem zagranicznym, może ożywić produkcję i podnieść jej zdolność konkurencyjną. Na wzmocnienie tej ostatniej mogłoby wpłynąć zrealizowanie postulatów przemysłu metalowego, sformułowanych rok temu w odpowiedzi Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych na analogiczny kwestjonariusz Urzędu Wojewódzkiego za r. 1930.

5) Czy płace robotnicze uległy w roku sprawozdawczym niżce, w jakim stopniu (%) oraz czym zostały spowodowane ewentualne zmiany płac (konjunktura, metody pracy)?

W Warszawie i okolicy obowiązywała w r. 1931 umowa zbiorowa w sprawie płac robotniczych pochodząca z roku 1928, która dotąd zmianie nie uległa. W Poznańskim Oddziale Związku płace robotnicze zostały obniżone w październiku 1931 r. o 10% z przyczyn konjunkturalnych. Obniżka płac akordowych i o charakterze indywidualnym w dobie kryzysu i wzmoczonej konkurencji niewątpliwie była stosowana w szerokim zakresie, jednak szczegółów o rozmiarze i rozległości takich niżek Związek nie posiada.

6) Czy wynik finansowy, osiągnięty w przemyśle w r. 1931, był naogół lepszy, czy też gorszy, niż w r. 1930 z ewentualnem przytoczeniem powodów?

Pogorszenie stanu zatrudnienia, wykazane w p. 2, wpłynęło w r. 1931 na podrożenie kosztu produkcji na sztukę wyrobu, a zaostrenie konkurencji i idąca zatem obniżka cen sprzedażnych wpływały nader ujemnie na wyniki finansowe pracy przemysłu metalowego i na rentowność przedsiębiorstw przemysłowych. Nie ulega wątpliwości, że naogół wyniki finansowe, osiągnięte w przemyśle metalowym w r. 1931, okazały się bardziej niezadowolające, niż w roku poprzednim, przed zamknięciem jednakże bilansów nie dają się one określić liczbowo.

7) Czy pewne przepisy ustawowe, względnie zarządzenia władz były specjalnie uciążliwe dla przemysłu, utrudniając normalny tok pracy i powodując podrożenie kosztów produkcji; czy wskazaną jest zmiana względnie uproszczenie przepisów lub zarządzeń oraz w jakim kierunku?

Do aktualnych w sensie powyższego pytania zarządzeń Władz świeżej daty należą zmiany ustawy

o czasie pracy w przemyśle i o pracy młodocianych i kobiet, wprowadzone w Ustawie z dnia 7 listopada 1931 r. (№ 101 „Dziennika Ustaw“ z dn. 25 listopada 1931 roku poz. 773) w celach zwalczania bezrobocia drogą skracania ilości dni lub godzin pracy zakładów przemysłowych celem zatrudnienia większej ilości pracujących. Ustawa ta wprowadza czynnik przymusu do akcji pomocy bezrobotnym i zwalczania bezrobocia obok akcji obywatelskiej oraz uprawnia Radę Ministrów do zmiany w drodze zwykłego rozporządzenia warunków pracy, a więc zdolności konkurencyjnej poszczególnych zakładów przemysłowych w sposób mogący zagrażać ich egzystencji.

8) Ogólne postulaty przemysłu.

Obok postulatów ogólnych, podanych rok temu w odpowiedziach Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych na analogiczny kwestjonariusz Urzędu Wojewódzkiego, zasługują na wymienienie postulaty rzeczzonego Związku, zawarte w memorjale, złożonym Panu Ministrowi Przemysłu i Handlu w kwietniu 1931 roku w związku z zagadnieniem przetrwania kryzysu. Dotyczą one:

- 1) udzielenia zamówień rządowych fabrykom prywatnym i zasilenia środków obrotowych tych fabryk zaliczkami na zamówione dostawy;
- 2) przestrzegania zasady, aby fabryki państwowe nie stwarzały konkurencji fabrykom prywatnym;
- 3) skasowania przetargów nieograniczonych dla dostaw wymagających kwalifikacyj technicznych ze strony dostawcy oraz zakazu przeprowadzania następnego przetargów ustnych;
- 4) terminowego regulowania należności za dostawy i nieprzewlekania wypłat pod różnemi pretekstami;
- 5) zakazu sprowadzania z zagranicy przez instytucje państwowe, samorządowe i inne takich wyrobów, które są lub mogą być wyrabiane w kraju;
- 6) doraźnego wzmocnienia ochrony celnej dla najbardziej zagrożonych i atakowanych przez zagraniczną konkurencję gałęzi produkcji krajowej;
- 7) zaniechania propagandy w kierunku doraźnej niżki cen wyrobów, lecz podjęcie natomiast zorganizowanej akcji w kierunku analizy poszczególnych składników kosztów produkcji i zrealizowanie sposobów obniżenia tych składników;
- 8) pobudzenia i popierania inicjatywy prywatnej w działalności gospodarczej.

STAN PRZEMYSŁU METALOWEGO W OKRĘGU IZBY P.-H. W LUBLINIE.

Sprawozdanie Izby Przemysłowo-Handlowej w Lublinie o stosunkach gospodarczych na terenie Izby charakteryzuje stan przemysłu metalowego przetworczego w sposób następujący.

W przemyśle metalowym dało się zaobserwować dalsze pogorszenie sytuacji, spadek produkcji i zmniejszenie liczby zatrudnionych.

Fabryki maszyn rolniczych. Podobnie, jak i letni, sezon jesienny zawiódł i nie przyniósł ożywienia. W fabrykach narzędzi i maszyn rolniczych stwierdzić należy stopniowy i systema-

tyczny upadek, wyrażający się w coraz mniejszej produkcji, ograniczeniu liczby robotników, nadzorach sądowych i likwidacji firm, istniejących od dziesiątków lat.

Przeciętna stanu zatrudnienia w kwartale sprawozdawczym w siedmiu większych fabrykach maszyn i narzędzi rolniczych, przyjęta w stosunku do stanu normalnego zatrudnienia, wynosiła około 15%. Przeciętna stanu zatrudnienia w kwartale sprawozdawczym w stosunku do IV kwartału 1930 r. wynosiła około 40%. Produkcja nowych maszyn słaba, szczególnie w mniejszych zakładach reparowano przeważnie używane maszyny i narzędzia rolnicze. Wypłacalność klienteli rolniczej nadal niezadawalniająca.

Fabryki wag. Jeszcze gorzej przedstawia się stan fabryki wag. Jedna z najważniejszych w kraju fabryk Sp. Akc. „W. Hess” w Lublinie od szeregu miesięcy nieczynna, a druga istniejąca w Lublinie fabryka „Ideal”, pomimo braku konkurencji na miejscu, pracuje zaledwie w 10%.

Fabryki maszyn młyńskich. Brak zamówień i niewypłacalność klienteli zmusiła również fabryki maszyn młyńskich do wydatnego ograniczenia produkcji. Stan zatrudnienia w kwartale sprawozdawczym wynosił około 40% stanu zatrudnienia IV kwartału 1930 r.

Fabryki samolotów i karoseryj samochodowych. Dzięki otrzymanym zamówieniom fabryki samolotów i karoseryj pracowały dość intensywnie i zdołały powiększyć swój stan zatrudnienia w porównaniu do III kwartału 1931 r.

Inne fabryki metalowe. W drobnych zakładach mechanicznych i odlewniczych sytuacja pogorszyła się w dalszym ciągu. Szereg fabryczek zostało zamkniętych, w pozostałych praca odbywa się dorywczo, przy minimalnym stanie zatrudnienia.

Stosunek ilości robotników, zatrudnionych w przemyśle metalowym, do ogólnej ilości robotników, zatrudnionych w przemyśle przetwórczym na terenie Izby, przedstawia następujące zestawienie, którem objęte są zakłady pracy zatrudniające powyżej 5 robotników.

	Październik	Listopad	Grudzień
Ogółem	29 993	32 570	30 860
z tego w przem. met.	2 382	2 464	1 998

WYWÓZ ZA ROK 1931 WYROBÓW PRZEMYSŁU METALOWEGO PRZETWÓRCZEGO, KORZYSTAJĄCYCH ZE ZWROTU CŁA.

	Waga w kg	Wartość w zł
1. Odlewy żeliwne	3 041 880	2 101 032
2. Maszyny i narzędzia rolnicze	1 868 094	1 841 203
3. Wyroby ze stali szlachetnej	102	1 027
4. Blacha pokryta cynkiem	1 085 199	658 304
5. Konstrukcje żel. i wyr. kotlarskie	—	—
6. Wyroby z blachy	5 078	6 707
7. Naczynia blaszane emaljowane	1 476 001	2 752 658
8. Drut żelazny	674 640	323 560
9. Gwoździe	330	200
10. Wyroby żelazne i stalowe	670 916	359 229
11. Butle stalowe	55 484	64 103
12. Hacele	1 221	2 383
13. Wagony towarowe	—	—
14. Parowozy	2 315 733	7 942 400
15. Części parowozowe specjalne	94 832	358 041
16. Inne części parowozów i wagonów	3 660	5 000
17. Tendry	343 200	542 260
18. Rury kompensacyjne	40 437	246 095
19. Przewody rurowe	—	—
20. Maszyny włókiennicze	771 843	2 222 330
	<u>12 448 650</u>	<u>19 426 532</u>

PROJEKT USTAWY O WOLNYCH OBSZARACH CELNYCH.

Wniesiony przez Rząd do Sejmu projekt ustawy o wolnych obszarach celnych, który przeszedł już przez pierwsze czytanie, zawiera upoważnienie dla Rady Ministrów do ustanawiania takich obszarów w drodze rozporządzeń na polskim terenie celnym. Jest to więc ustawa ramowa, na podstawie której Rada Ministrów będzie mogła ogłosić pewną część portu gdyńskiego za wolną strefę, narazie bowiem przewidziane jest ustanowienie takiej wolnej strefy tylko w Gdyni.

Wolne strefy w portach handlowych mają za zadanie dawać statkom wszystkich krajów możliwie wielką swobodę przy zawijaniu do portu oraz przy wyładowywaniu i załadowywaniu towarów. Udogodnienia polegają przede wszystkim na zwolnieniu od rygorystycznych formalności celnych przy wjeździe i wyjeździe statku, przy przeładowywaniu i wyładowywaniu i składaniu towarów do magazynów w wolnej strefie, co powoduje, że port z wolną strefą stanowi pewnego rodzaju atrakcję dla handlu zagranicznego.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

Bezczynne wagony. Spadek przewozów towarowych P. K. P. w grudniu 1931 r. wyniósł 31% w porównaniu z listopadem, a w I dekadzie stycznia b. r. 48% w porównaniu z tym samym okresem r. ub. W rezultacie liczba beczynnych wagonów towarowych wynosi 75 000, zajmujących ponad 700 km. toru.

Celem przeciwdziałania temu niepomyślnemu układowi stosunków, który stawia pod znakiem zapytania przewidzianą w preliminarzu P. K. P. na bieżący rok budżetową wysokość wpływów, opartą na obliczeniach, że przewozy towarowe w tym roku będą tylko o 3% mniejsze niż w roku 1931, wysuwane są różne projekty, a m. in. projekt wstrzymania ruchu towarowego w niedziele i święta. Projekt ten nie byłby zapewne na rękę zainteresowanym sferom gospodarczym, a przede wszystkim przemysłowi węglowemu, gdyż wstrzymanie ruchu w pewnych dniach pociągnęłoby za sobą konieczność przetrzymywania statków w portach, za co kopalnie odpowiadają.

WIADOMOŚCI Z ZAGRANICY.

Obniżka płac u Forda. Henryk Ford obniżył ostatnio płace minimalne robotników w swoich zakładach z 7 do 5 dolarów dziennie.

W związku z tem przypomnieć należy, że w czasie krachu giełdowego w październiku 1929 roku Ford oświadczył, iż najpewniejszą drogą do zapewnienia dobrobytu jest podwyższenie, a nie obniżanie płac roboczych. Wówczas też podniósł on nawet zarobki swych pracowników z 6 na 7 dolarów dziennie, skracając jednocześnie czas pracy. Ford utrzymuje, że zrealizowanie tego planu podwyżki płac na 7 dolarów kosztowało go wówczas przeszło 37 milionów dolarów. Zdecydował się on ponieść tak znaczną ofiarę, chcąc w dalszym ciągu dostosowywać swe posunięcia do swych teoryj.

Na ten temat francuska „L'Usine” pisze między innymi:

„Czyżby ostatnie posunięcie Forda miało świadczyć o bankructwie jego teorii? Zapomniał on bowiem o tem, że zasady ekonomiczne mogą być traktowane jedynie w zależności od zjawisk rzeczywistych.

Trzeba zaznaczyć, że Ford, będąc sam wytwórcą swych surowców i materiałów pomocniczych, jednocześnie przewoźnikiem ich i bankierem, znajduje się w zupełnie odrębnej sytuacji niż każdy inny, nawet amerykański przemysłowiec.

To właśnie wyjątkowe położenie wpłynęło na błędne ujęcie jego teorii o wysokich zarobkach. Musiał on cofnąć się wstecz i to dość gwałtownie, uznając, że podwyżka płac w okresie kryzysu, celem podniesienia zdolności nabywczej robotników, nic nie wpływa na zmniejszenie depresji gospodarczej. Przeciwnie doprowadzić ona może najzdrowsze przedsiębiorstwo do ruiny. Gdy wyroby nie znajdują zbytu, nie będzie racjonalne podwyższanie zasadniczych składników ceny własnej, zwłaszcza, że i tak wobec zmniejszonej produkcji są one znacznie wyższe. Ford, dając swym robotnikom większe zarobki, wpływał jedynie na zwiększenie zdolności nabywczej małej części. Zasada Forda byłaby słuszną, o ile mogłaby być zastosowana do wszystkich robotników i wszystkich producentów. W okresie kryzysu, gdy ceny wszystkich wyrobów spadły katastrofalnie, przeprowadzenie tej zasady jest zupełnie wykluczone, bowiem ceny pozostają regulatorem płac roboczych.

W ten sposób Henryk Ford musiał ulec, pomimo najlepszych intencji, silniejszemu od niego prawom“.

Rentowność koncernów przemysłowych w Stanach Zjedn. A. Prowizoryczne obliczenia rentowności 205 wielkich amerykańskich koncernów przemysłowych i handlowych wykazują, że rentowność ich działalności gospodarczej wynosiła w 1931 r. średnio 4,9%, wobec 9,5% w 1930 r. Najsilniejszy spadek zysków wykazały przemysły naftowy i stalowy, które, o ile można wnosić z danych za pierwsze trzy kwartały r. ub., nie tylko nie dały zysków, ale wręcz straty.

Znaczny spadek rentowności wykazały również, nieobjęte powyższymi obliczeniami, linje kolejowe, których dochód w r. 1931, obliczany na 580 milj. dol., wyniesie w ostatecznym wyniku zaledwie 2,18% od kapitału, a więc kwotę nienotowaną od r. 1921.

Ograniczenie przywozu blach do Francji. Rząd francuski wprowadził zarządzenie ograniczające przywóz blach do Francji. Kontyngent przywozowy określono na okres I kwartału 1932 r. w wysokości 1150 tonn miesięcznie, z czego na blachy zwykłe wypada 900 tonn, a na blachy wycięte 250 tonn. Z kontyngentu 250 tonn blach wyciętych przyznano Niemcom 50 tonn.

Zaznaczyć trzeba, że przeciętny przywóz blach do Francji wynosił w 1931 roku 3000 tonn miesięcznie.

Z hutnictwa żelaznego we Włoszech. Dnia 31 grudnia 1931 roku upłynął umowny termin istnienia Włoskiego Kartelu Żelaznego. Ponieważ pertraktacje w sprawie odnowienia Kartelu nie dały pozytywnych wyników, rząd włoski przeprowadził przymusową kartelizację przemysłu żelaznego.

W związku z przymusową kartelizacją postanowiono przeprowadzić reorganizację przemysłu hutniczego. Niektóre z hut będą zupełnie zamknięte.

Rząd zobowiązał producentów hutniczych, że do końca 1934 roku żadna z hut nie podejmie produkcji

innych artykułów hutniczych niż te, które były objęte programem produkcyjnym w dniu 31 grudnia 1931 r.

1 kwietnia rozpocznie działalność rynkową wspólne biuro sprzedaży, którego działalność określono na okres 3 lat.

Konkurs „Otua”. „Otua“—Office technique pour l'utilisation d'Acier (Biuro techniczne dla użytkowania stali) — ogłasza konkurs dla właścicieli, architektów i przedsiębiorców, którzyby w najlepszych warunkach zbudowali dom o żelaznym szkieletcie. Nagroda — 100 000 fr. Zamknięcie zapisów 1 czerwca 1932 roku. Szczegóły można otrzymać od O. T. U. A. — 21 rue du Général Foy, Paryż.

BILANS WYSTAWY KOLONJALNEJ W PARYŻU.

Pod powyższym tytułem zamieścił generał Messimy, wiceprezes rady naczelnej Wystawy Kolonialnej w Paryżu, która odbyła się w r. 1931, artykuł w numerze 4630 „L'Illustration“ z d. 28 listopada ub. r. o wydatkach i wpływach Wystawy. Z tego artykułu przytaczamy kilka charakterystycznych liczb.

Frekwencja na ostatnich czterech wystawach powszechnych w Paryżu przedstawia się w sposób następujący. Zarejestrowana ilość wejść wyniosła:

na Wystawie Powszechnej 1889 r.	— 32 350 000
„ „ „ 1900 r.	— 48 368 000
„ „ Sztuki Zdobniczej 1925 r.	
(tylko wejścia płatne)	— 1 501 900
„ „ Kolonialnej 1931 r.	— 33 490 000

Wpływy z samych tylko wejść rozmaitej kategorii wyniosły 23 000 000 franków. Całkowita suma wpływów własnych ze wszelkich źródeł Wystawy wyniosła około 243 milionów franków. Wydatki natomiast wyniosły około 210 do 215 milionów franków, czyli przewyżka wpływów nad wydatkami wyniosła 30 do 35 milionów franków.

Na tej przewyżce ciąży jednak subwencja Państwa w wysokości 80 milionów franków i miasta Paryża w wysokości 15 milionów, razem 95 milj. fr. Stosownie do przepisów ustawy o Wystawie Kolonialnej przewyżka wykazana powinna być przelana, *pro rata parte* subwencji, Państwu i miastu Paryżowi. „Ale czy byłoby słuszne — zapytuje autor — żeby Wystawa wypłaciła tę przewyżkę, która jest rezultatem dobrej gospodarki kierownictwa Wystawy i jej powodzenia?“ Wszakże z powodu Wystawy Państwo zarobiło na samym tylko podatku od obrotów dokonanych w obrębie Wystawy 8 do 10 milionów franków, a co pobrało od obrotów w hotelach, restauracjach, od transportów i t. d. — to się nie da obliczyć. Miasto miało również duże wpływy z myta (octroi) i z innych źródeł.

Dla porównania rezultatów Wystawy Kolonialnej w Paryżu z wynikami naszej Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu, podajemy zestawienie niektórych wpływów w przeliczeniu na złote:

	Wystawa Kolonialna w Paryżu	P. W. K. w Poznaniu
Wpływy ze wszelkich źródeł	85 050 000	25 196 606
W powyższej sumie mieszczą się:		
Subwencje i dotacje Państwa, miasta i inne	33 250 000	10 269 624
Opłaty za wejścia	8 500 000	4 524 519

Co do frekwencji na obu wystawach, to olbrzymiej liczbie 33 490 000 odwiedzających (ilość wstępów)

Wystawę Kolonialną w Paryżu odpowiada skromna liczba 4609364 w Poznaniu. Ta ostatnia liczba nie jest ścisła, gdyż na naszej P. W. K. popsuły się turlikiety i dokładnej statystyki ilości wstępów nie mamy.

Olbrzymia przewaga ilości „wstępów“ na Wystawę Kolonialną w stosunku do naszej „Pewuki“ tłumaczy się nie tylko tem, że nasza wystawa była krajową, gdy tamta—międzynarodową, ale także tem, że Paryż liczy obecnie 12 razy więcej ludności od Poznania (3 miliony w Paryżu wobec 250 tysięcy w Poznaniu).

STATYSTYKA TRAKCJI DIESEL-ELEKTRYCZNEJ NA KOLEJACH.

Pod powyższym tytułem znajdujemy w № 1 „Inżyniera Kolejowego“ z r. b. następującą notatkę, zaczerpniętą z № 16 „Railway Gazette“ z r. 1931.

Obecnie istnieje 200 lokomotyw dieslowych na kolejach całego świata. Ogólna moc tych maszyn wynosi 130 000 KM, na co składają się jednostki o mocy od 200 do 2 660 KM. Poza tem na kolejach świata kursuje przeszło 1 000 motorówek o mocy od 80 do 600 KM, ogólnej mocy 300 000 KM. W Europie są one używane głównie na bocznicach, w Stanach Zjednoczonych zaś i na głównych liniach. Większość lokomotyw i motorówek, objętych powyższą statystyką, stanowi jednostki próbne, z wyjątkiem Centralnej Kolei w N. Jorku i Duńskich Kolei Państwowych, które posiadają ich większą ilość.

HERZFELD I VICTORIUS, S. A. W GRUDZIĄDZU W ROKU 1930/31.

Spółka Akcyjna Herzfeld i Victorius w Grudziądzu ogłosiła drukiem sprawozdanie ze swojej działalności za rok 1930/31, które podajemy w streszczeniu.

Rok sprawozdawczy 1930/31 był rokiem nadzwyczaj ciężkim, w którym jaskrawo wystąpiły objawy wszechświatowego kryzysu, a więc spadek zapotrzebowania i cen, ciasnota na rynku pieniężnym, daleko idące restrykcje kredytowe banków, protesty wekslowe, upadłości i nadzory sądowe. Spółka Akcyjna Herzfeld i Victorius, podobnie jak i inne fabryki metalowe, musiała przetrwać ciężkie trudności. Na jesieni 1930 roku, w związku z sezonowym ożywieniem, Zakłady mogły zwiększyć ilość robotników, jednakże z początkiem roku 1931 stan zatrudnienia uległ stalemu zmniejszeniu i w grudniu na skutek zupełnego zaniku zbytu, Zarząd zmuszony był unieruchomić fabrykę w Grudziądzu na przeciąg 6-ciu tygodni, a fabrykę w Mniszku na 4 tygodnie.

Wobec powyższego, konjunktura na wyroby fabryki kształtowała się mało pomyślnie. Likwidacja konwencji odlewni wytworzyła warunki zbytu, które odbiły się fatalnie na wszystkich odlewniach. Zbyt odlewów wyniósł o 22% mniej, aniżeli w roku ubiegłym.

Eksport, rozpatrywany pod kątem obecnej sytuacji gospodarczej, kształtował się zadowalająco, przyczyniając się w znacznej mierze do utrzymania w ruchu Zakładów. Produkcja w roku sprawozdawczym, z powodu obniżenia składów gotowych towarów, spadła więcej aniżeli obrót, a mianowicie o 35%.

Niepomyślna sytuacja odbiła się również na S. A. „Słowianin“ w Końskich, której znaczną część udziałów posiadają Zakłady Herzfeld i Victorius. Jednak przy wydatnej pomocy finansowej i znacznych oszczędnościach przetrwała ona najcięższy okres, tak że w ostatnich miesiącach roku sprawozdawczego zaczęła pracować z lepszym rezultatem.

Firma Karol Szrajber w Warszawie, w której Zakłady są również zainteresowane, zwiększyła swą działalność, gdyż przez budowane przez nią, zjednały sobie dobrą markę.

Ciężka sytuacja ekonomiczna odbiła się poważnie na rentowności Zakładów, które w tym roku nie wypłaciły wcale dywidendy. Należy jednak zaznaczyć, że z niedużego zysku zostały pokryte w pełnej wysokości amortyzacje w sumie zł 492 270,99. Zysk bilansowy wyniósł zł 9 270,86.

BEZPŁATNE WYPOŻYCZANIE MASZYN BETONIARSKICH.

Dowiadujemy się, że Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych zaopatrzył prawie wszystkie Wydziały Powiatowe b. Kongresówki, Kresów Wschodnich, a częściowo i Małopolski w formy do wyrobu pustaków, dachówki cementowej i kręgów studziennych. Formy te wydziały powiatowe użytkują we własnych betoniarniach, bądź też wypożyczają bezpłatnie pragnącym się ogniotwale zabudować. Zainteresowani winni składać podania o wypożyczenie maszyn do odnośnych wydziałów powiatowych.

Kwestja rozwoju racjonalnego budownictwa w Polsce natrafia stale na ogromne przeszkody, których przyczyną w dużej mierze jest wysoka cena dobrych materiałów budowlanych, bynajmniej niedostosowana do zdolności nabywczej ludności. To też umożliwienie ludności zaopatrzenia się w formy wypożyczone przez wydziały powiatowe ma ogromne znaczenie, gdyż w ten sposób pragnący się zabudować wyrobi sobie sam pierwszorzędnym i niezwykle tani materiał budowlany, jakim jest pustak, dachówka cementowa i cembrowina.

Niemniej ważną wiadomość podajemy czytelnikom w związku z powyższymi sprawami, a mianowicie, że Związek Fabryk Cementu (Warszawa, Czackiego 1) zorganizował sprzedaż maszyn do wyrobu wyżej podanych materiałów na 2-letnie spłaty bezprocentowe i postarał się jednocześnie o obniżenie o 30% ceny tych maszyn drogą specjalnych umów z produkującymi je krajowymi fabrykami.

KONGRES NAUKOWEJ ORGANIZACJI.

Polski Komitet Naukowej Organizacji komunikuje niniejszem, że V Międzynarodowy Kongres Naukowej Organizacji odbędzie się w dniach 18 — 23 lipca 1932 roku w Amsterdamie, w Instytucie Kolonialnym.

Na Kongres powyższy zgłoszono dotychczas około 100 referatów, których druk został już rozpoczęty. Będą one rozsyłane w początku maja r. b. do tych osób, które przed tym terminem zapiszą się na Kongres.

Zapisy na V Międzynarodowy Kongres Naukowej Organizacji przyjmuje Polski Komitet Naukowej Organizacji, Warszawa, Mokotowska 51 m. 60 (tel. 8 38-13 i 8 16-43).

LITERATURA ODLEWNICZA.

Uwagze naszych czytelników, interesujących się sprawami odlewnictwa, polecamy specjalne zeszyty odlewnicze „Przeglądu Technicznego“, wychodzące w odstępach 2 miesięcznych i poświęcone zagadnieniom naukowo-technicznym i gospodarczym odlewnictwa. Dotąd ukazały się trzy takie zeszyty. Zawierają one między innymi referaty, wygłoszone (wzgl. zgłoszone) na I Zjeździe Odlewników Polskich, odbytym w dniach 9—11 maja 1931 r., a mianowicie:

I. w numerze 33—34 z d. 19—26 sierpnia 1931 r.:

1. Prof. Dr. Fr. Pišek, Czechosłowacja: „O próbach topienia w żeliwiakach koksem z koksowni „František“ w Morawskiej Ostrawie.

2. Doc. Inż. K. Gierdziejewski, Warszawa: „Próba systematyki braków w odlewniach“.

3. Kand. nauk przyr. St. Szczawiński, Warszawa: „O kowalności stopów miedzi“.

4. Inż. J. Buzek, Węgierska Górka: „Struktura gospodarcza odlewni polskich“.

II. w numerze 41—42 z d. 14—21 października 1931 r.:

1. Prof. inż. R. Dawidowski, Kraków, Akademia Górnicza: „Znamienne cechy koks odlewniczego“.

2. Inż. J. Kowtunow: „Zeliwo wysokowartościowe“.

3. Inż. mech. Z. Lenartowicz: „Normalizacja modeli“.

III. w numerze 49 z d. 9 grudnia 1931 r.:

1. Inż. górni. T. Miaskowski: „Nowa metoda wykreślenia obliczania wsadów w odlewniach“.

2. Inż. W. Mermon, Zawiercie: „Jedna z metod obliczania kosztów wytwórczych w odlewni żeliwa“.

3. M. Król: „O przetapianiu otoczek brązowych“.

NOWE KSIĄŻKI.

Dr. T. Seifert, prof. Wyższej Szkoły Handlu Zagranicznego. — Polskie i Zagraniczne Instytucje Popierania Eksportu. Lwów 1932, str. 173. Nakład własny. Skład Książnica-Atlas.

Jeżeli do sprawowania każdej, w szerszym zakresie pojętej, transakcji handlowej wewnętrznej potrzebne są pewne wiadomości i stosowne przygotowanie, to tem różnorodniejsze przygotowanie potrzebne jest do umieszczenia towarów poza granicami kraju i zapewnienie im na zagranicznym rynku stałego zbytu. Prócz tego transakcje zewnętrzne, czyli eksportowe, tak niezbędne w zwykłych warunkach do utrzymania równowagi życia gospodarczego, wymagają specjalnych zabiegów pośrednich, pewnej zachęty i poparcia, bez czego żaden kraj swej akcji na tem polu nie rozpoczął i jej należycie nie rozwinął. Tem się też tłumaczy, że kraj, który nie posiada odpowiedniego przygotowania i stosownej organizacji, nie mając odpowiedniej zachęty i poparcia, nie jest w stanie rozwinąć akcji eksportowej, a nawet zapoczątkować jej na zdrowych zasadach.

Mając na względzie powyższe przesłanki, stanowiące podstawy instytucji, służących do sprawowania eksportu, autor wymienionej w tytule książki zobrazował w swojej pracy encyklopedycznie wszystkie, co jest warunkiem ekspansji handlowej, a więc: kupiectwo, organizację pieniężną, zdolność konkurencyjną, stosunki transportowe i ekspedycyjne, ubezpieczenie, składy, ochronę prawną, traktaty handlowe, reglamentację handlową, sądy rozjemcze. Następnie wymienił i opisał organizację, powołaną do popierania i rozwoju eksportu: muzea wzorów, Instytut Eksportowy, organizacje państwowe w ministerstwach, służbę informacyjną, reklamę eksportową, zrzeczenia gospodarcze, związki, kartele, misje handlowe, targi, wystawy, oraz szczegółowo przedstawił na czem polega i w jakich granicach bywa dokonywane finansowe popieranie eksportu, a więc: kredyty eksportowe, państwowe i prywatne — bankowe, finansowanie eksportu.

Omawiana praca podaje wiadomości potrzebne każdemu eksporterowi lub interesującemu się eksportem w bardzo przystępnej i przejrzystej formie. Do następnego wydania tej książki należałoby może dodać skorowidz alfabetyczny zawartego w niej materiału, co znacznie ułatwi odszukanie żądanej treści.

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej w dn. 10. II. 1932 r. w złotych po kursie dnia za tonnę metr.

Aluminium	—	Miedź standard	1109
Antymon	—	Ołów miękki	442
Cyna standard	4222	Nikiel	—
Cynk hutniczy	423	Rtęć	—
Miedź elektrolityczna	1297	Srebro za 1 kg	80

Ceny metali w Warszawie.

Dom handlowy A. Gepner notował w ostatnim tygodniu następujące ceny metali:

Cyna Banka w blokach za kg	zł 5,70
Ołów hutniczy	0,80
Cynk hutniczy	0,85
Antymon	1,30
Aluminium hutnicze	3,50
Blacha miedziana	3,10—3,50
Blacha mosiężna	2,70—3,80
Blacha cynkowa	1,24
Nikiel w kostkach	7,50

Cena odlewów żeliwnych.

Podług notowań Grupy V (Odlewni) Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych cena odlewów żeliwnych surowych dla Warszawy wynosi od dnia 25. V. 29. od 0,78 zł do 1,61 zł za 1 kg. loco fabryka.

Ceny wyrobów ogniotrwałych.

Związek Fabryk Wyrobów Szmatowych i Ogniotrwałych notuje następujące ceny z ważnością od dn. 10 września 1930 r. aż do odwołania. Ceny rozumieją się w złotych za 100 kg. franco wagon stacja załadowania.

Cegła ogniotrwała zwyczajna	zł 8,80	Cegła kotłowa normalna	zł 20,50
Cegła kopalakowa normalna	„ 14,30	Cegła kotłowa fasonowa	„ 23,—
Cegła kopalakowa fasonowa	„ 15,40	Zaprawa	„ 8,—
			i „ 10,50

Cena żelaza handlowego.

Syndykat Polskich Hut Żelaznych notuje od d. 1.V.1928 cenę zasadniczą żelaza handlowego za 1 t. franco wagon stacja Chebzie — 350 złotych+2%.

Ceny rur żeliwnych.

Biuro Sprzedaży Rur Zjedn. Odlewni „Ruropol“ w Warszawie ul. Nowy Świat 35 notuje następujące ceny w złotych za 100 kg., obowiązujące do odwołania:

Rury wodociągowe (stojąco lane) zł. 59.—
+ dopłata rozmiarowa

Fasony zależnie od typu i rozmiaru o zł. 13 do 25 drożej za 100 kg.

Ceny powyższe należy rozumieć franco wagon stacja załadowania przy pełnowagonowych zamówieniach.

Ceny odlewów glinowych.

Warszawskie odlewnie notują ceny surowych odlewów glinowych (aluminowych) od 9 do 14 złotych za kilogram.

Cena blachy cynkowej.

Biuro Sprzedaży Polskich Walcowni Cynku w Katowicach notuje następujące ceny blachy cynkowej:

I. Dla hurtowników przy kupnie na własny rachunek i do sprzedaży w drodze komisowej:

przy kupnie 30 t. naraz zł. 104,15 za 100 kg

przy kupnie mniej niż 30 t.

od 5 t. zł. 106,30 za 100 kg

II. Przy sprzedaży przez hurtowników i kupców uprzywilejowanych nie w drodze komisowej — odsprzedawcom:

zł. 110,65 za 100 kg

III. Przy sprzedaży przez hurtowników i kupców uprzywilejowanych ze składu konsumentom:

zł. 115,— za 100 kg

Parytet: st. kol. Chebzie.

Cena blachy ocynkowanej.

Cynkownia Warszawska notuje od d. 1. I. 1932. następujące ceny blachy żelaznej ocynkowanej za 1 kg. franco stacja Warszawa.

Blacha żelazna ocynkowana gatunku najwyższego:

711×1422×0,45 mm. 1 zł. 15 gr.

711×1422×0,50 mm. 1 „ 10 „

1000×2000×0,50 mm. 1 „ 12 „

Blachy 2-go gatunku o 6% tańsze.

Ceny bez zobowiązania.

Patenty udzielone przez Urząd Patentowy.

13258. *Aktiengesellschaft. Brown, Boveri & Cie.* Urządzenie do samoczynnej regulacji częstotliwości zespołu prądotwórczego w celu synchronizacji.
13365. *Siemens-Schuckertwerke Aktiengesellschaft.* Zanurzany zespół elektryczny, posiadający silnik i pompę z wałem pionowym.
13196. *J. P. Bemberg Aktiengesellschaft.* Sposób wytwarzania sztucznych nici o dużej wytrzymałości zapomocą wyciągania i urządzenia do wykonywania tego sposobu. Dodatkowy do patentu 12639.
13314. *Stanisław Wilatowski.* Strzykawka izolowana od otaczającego ją powietrza.
13366. *Société Anonyme des Hauts-Fourneaux et Fonderies de Pont-à-Mousson.* Urządzenie do ugniatania piasku w formach do odlewania rur i podobnych przedmiotów.
13249. *Jean Baptiste Durand.* Sposób wytwarzania mieszaniny piaskowej do kształtowania form odlewniczych oraz sposób wyrobu tych form.
13209. *Société Anonyme des Hauts-Fourneaux et Fonderies de Pont-à-Mousson.* Maszyna do odlewu rur.
13255. *Arthur Brancart.* Piec szklarski.
13340. *Société Anonyme d'Etudes et de Constructions d'Appareils Mécaniques pour la Verrerie.* Forma do wydymania ze szkła butelek i podobnych przedmiotów.
13296. *Louis Mothieu.* Urządzenie do ciągnięcia nitki szklanych.
13304. *Beaco-Gesellschaft m. b. H.* Przystawek do dozowania plynu lub masy do podłóg.
13369. *Józef Kampschulte.* Rozpylacz.
13270. *Emil Mestel.* Leżak składany.